

การฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน (Safety Training) (ตอบ)

ความจำเป็นในการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน

จากความหมายและความสำคัญของการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน จะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน คือ เพื่อป้องกันไม่ให้นักงานได้รับการบาดเจ็บ สูญเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ หรือเกิดความเจ็บป่วยจากโรคจากการประกอบอาชีพและโรคที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการประกอบอาชีพเป็นสำคัญอย่างไรก็ตาม ในการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานยังมีความจำเป็นในประเด็นอื่นๆ ดังนี้

ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพของงาน เมื่อพนักงานได้รับการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานที่มีประสิทธิภาพแล้ว พนักงานย่อมมีความรู้ ทักษะที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำงาน อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน อุบัติเหตุจากการทำงานย่อมลดลง ดังนั้นการสูญเสียค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ ไม่ว่าจะเป็น ค่ารักษาพยาบาล ทรัพย์สินที่เสียหายหรือเวลาการทำงานที่สูญเสียไปย่อมลดลงด้วย ส่งผลให้ต้นทุนของการผลิตนั้นลดลง ขณะเดียวกันการที่พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ความผิดพลาดจากการทำงานย่อมลดลง ส่งผลให้ประสิทธิภาพของงานเพิ่มมากขึ้นด้วย

สร้างขวัญและกำลังใจแก่พนักงานและลดอัตราการออกของพนักงาน การฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานจะส่งผลให้พนักงานมีความมั่นใจและพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย หรือกล่าวได้ว่ามีขวัญและกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การลาออกของพนักงานลดลง ทำให้ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวพนักงานหรือบุคลากรบ่อย ซึ่งอาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพของงานได้

ความต้องการการฝึกอบรม (Training Needs)

ความต้องการการฝึกอบรมหรือความจำเป็นในการฝึกอบรมนั้น หมายถึง การปฏิบัติงานของพนักงานหรือผู้ปฏิบัติงาน ณ ปัจจุบันนั้นมีข้อขัดข้องหรือเกิดปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ทำให้เป็นอุปสรรคไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่

กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจไม่มีทัศนคติที่ถูกต้องจึงจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่ ทำให้เกิดการตระหนัก เห็นคุณค่าที่ถูกต้อง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีทักษะความชำนาญ ทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายที่กำหนดไว้

ดังนั้น สิ่งที่เป็นสัญญาณตัวบ่งชี้สำคัญว่า ณ ปัจจุบันโรงงานหรือสถานประกอบการ มีความจำเป็นต้องทำการฝึกอบรมกันแล้วที่สำคัญคือ

- มีอุบัติเหตุการบาดเจ็บ ลาหยุดงานบ่อยๆ เกิดขึ้นเป็นประจำในหลายแผนกของฝ่ายผลิต
- งานทำไม่เสร็จตามกำหนด งานค้างค้างมากในการรายงานการผลิตมีปัญหาต่างๆ มาก
- ผลิตภัณฑ์ที่ได้/ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพสินค้า ไม่ประณีต ไม่สะอาด ไม่เรียบร้อย ไม่สวยงาม ฯลฯ
- เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิตเสียบ่อยมาก ขาดการดูแลซ่อมบำรุง ต้องหยุดงานซ่อมเครื่องจักรและอุปกรณ์เป็นประจำ
- การปฏิบัติงานของพนักงานเฉื่อยชา ล่าช้า ท้อถอย ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน พนักงานขาดระเบียบวินัยในการทำงาน มีอัตราการลาออกจากงานสูง ฯลฯ

การวิเคราะห์หาความจำเป็นหรือความต้องการการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน สามารถดำเนินการได้โดยวิธีการต่อไปนี้

- 1) **การสังเกต (Observation)** คือการเดินสังเกตในโรงงานหรือสถานประกอบการว่ามีตัวบ่งชี้หรือสัญญาณบ่งชี้อะไรบ้าง เช่น อุบัติเหตุที่เกิดขึ้น ลักษณะการทำงาน สภาพแวดล้อมการทำงาน เป็นต้น
- 2) **การสัมภาษณ์ (Interviewing)** เป็นการสอบถามด้วยวาจาจากพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับสภาพการทำงาน ลักษณะของงาน
- 3) **ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)** เป็นการส่งแบบสอบถามให้พนักงานตอบกลับ ทำให้ได้รับข้อมูลที่ชัดเจน โดยให้

พนักงานไม่ต้องระบุชื่อหรือหมายเลขต่างๆ ของแบบสอบถาม

- 4) **การสำรวจ (Survey)** คือ การเดินสำรวจตรวจสอบ สังเกตดูพฤติกรรมต่างๆ ของพนักงานหรือสภาพแวดล้อมว่ามีอะไรผิดปกติ หรือมีข้อผิดพลาดอะไรบ้าง อาจทำการสัมภาษณ์ไปด้วยในงานเดียวกันก็ได้
- 5) **การทดสอบ (Testing)** อาจเป็นการทดสอบการทำงาน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัย หรือแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของพนักงานในการขับขี่ยก เป็นต้น
- 6) **การศึกษาจากเอกสาร (Secondary Data)** เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิที่ได้มีการจัดบันทึกไว้ เช่น จำนวนรายของการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานทั้งหมด อัตราการเจ็บป่วยของพนักงาน เป็นต้น

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า การฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานมีความสำคัญมีประโยชน์และความจำเป็นอย่างมากต่อทุกสถานประกอบการ ซึ่งบางคนอาจมีคำถามว่าแล้วเมื่อไรจึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน โดยทั่วไปแล้วการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานควรทำเมื่อมีเหตุการณ์ดังต่อไปนี้

- 1) มีการรับบุคลากรหรือพนักงานเข้ามาปฏิบัติงานใหม่ จำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้องตามหน้าที่
- 2) พนักงานขาดทักษะในการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย ส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บขึ้น จึงต้องการการฝึกอบรมทางด้านความปลอดภัยเพื่อให้เกิดทักษะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย
- 3) พนักงานมีการเปลี่ยนโยกย้ายหรือได้รับมอบหมายงานใหม่ จำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงานใหม่
- 4) มีการปรับปรุงกฎระเบียบ เทคนิควิธีการทำงานใหม่ จำเป็นต้องให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับการฝึกอบรมในเทคนิควิธีการเหล่านั้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างปลอดภัย
- 5) มีการขยายกิจการหรือมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตรวมทั้งมีการติดตั้งเครื่องจักรใหม่ หรือมีการนำวัตถุดิบและอุปกรณ์ใหม่ๆ มาใช้
- 6) ต้องการอบรมฟื้นฟูความรู้เดิมหรือเพิ่มเติมความรู้ใหม่ให้กับพนักงานเดิมที่จำเป็นต้องให้มีการฝึกอบรมทางด้านความปลอดภัยขึ้น

ประเภทของการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน

การแบ่งประเภทของการฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงาน สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้จัดแบ่งในที่นี้จะจัดแบ่งตามเกณฑ์ที่สำคัญคือเกณฑ์ที่ยึดตามชนิดของแหล่งการฝึกอบรม ช่วงระยะเวลาของการทำงาน ความชำนาญที่ต้องการให้เกิดขึ้น และระดับชั้นของพนักงานที่เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ชนิดของแหล่งการฝึกอบรม ถ้ายึดตามเกณฑ์นี้ก็สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1.1 การจัดการฝึกอบรมโดยองค์กรหรือโรงงานเอง (In House Training) เป็นการจัดการอบรมด้านความปลอดภัยโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบงานความปลอดภัย เช่น จัดโดยฝ่ายความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมในโรงงาน จัดการฝึกอบรมเรื่อง “การยกและเคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์ด้วยความปลอดภัย” ดังนั้นฝ่ายความปลอดภัย นี้จะต้องจัดเตรียมเรื่องของการฝึกอบรมทุกอย่างตั้งแต่การจัดทำเนื้อหาหลักสูตรและตารางเวลาการฝึกอบรม การจัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ทั้งภายในและภายนอกโรงงาน การจัดสถานที่ การฝึกอบรมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้รวมทั้งการประเมินผล ฯลฯ ซึ่งมีข้อดีคือสามารถจัดหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของสภาพปัญหาของโรงงานที่เกิดขึ้น แต่ข้อจำกัดคือ โรงงานต้องใช้ทรัพยากรบุคคลทุ่มเทให้กับการจัดฝึกอบรมแบบนี้รวมทั้งงบประมาณต่างๆ ที่ต้องใช้ด้วย

1.2 การส่งพนักงานไปฝึกอบรมกับหน่วยงานอื่น ภายนอกโรงงาน (Outside Training) ในลักษณะนี้คือ มีหน่วยงานภายนอกโรงงานจัดการฝึกอบรม แล้วบริษัทหรือโรงงานส่งบุคคลเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยมากจะเป็นหลักสูตรที่มีความสำคัญและจำเป็น

ที่พนักงานต้องเข้ารับการฝึกอบรมหรือนำความรู้ ความสามารถกลับเข้ามาใช้ในโรงงาน สำหรับหน่วยงานภายนอกบริษัท ก็มีหลายองค์กรที่จัดหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงาน เช่น หลักสูตรการอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยระดับวิชาชีพ ระดับหัวหน้างาน ระดับบริหาร ของสมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) เป็นต้น การฝึกอบรมในลักษณะนี้ทางบริษัทหรือโรงงานจำเป็นต้องเสียเงินค่าลงทะเบียนให้พนักงานที่ส่งเข้ารับการฝึกอบรม พนักงานต้องชำระค่าลงทะเบียนเอง

2. ช่วงระยะเวลาของการทำงาน กล่าวคือเป็นลักษณะของการทำงานว่าขณะกำลังปฏิบัติงานอยู่หรือหยุดพักการปฏิบัติงานชั่วคราว เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมแบ่งได้เป็นดังนี้

2.1 การฝึกอบรมในงาน (On-the-Job Training) การฝึกอบรมในลักษณะนี้ก็คือ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฝึกอบรมลงมือปฏิบัติงานจริงตามที่รับมอบหมายให้ปฏิบัติ โดยมีผู้ให้การอบรมเป็นผู้เลี้ยงคอยดูแลและแนะนำอย่างใกล้ชิดโดยการปฏิบัติงานให้ดูเป็นตัวอย่าง พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมจนผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ เข้าใจและเกิดทักษะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องปลอดภัย เช่น การฝึกอบรมการปฏิบัติงานกับเครื่องจักรเครื่องยนต์ขนาดใหญ่ในโรงงาน เป็นต้น ซึ่งผู้ให้การฝึกอบรมจะเป็นผู้ชี้แนะให้คำแนะนำ และคอยช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่างๆ จนผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดทักษะในการทำงานได้อย่างปลอดภัย

2.2 การฝึกอบรมนอกงาน (Off-the-Job Training) ในลักษณะนี้คือพนักงานต้องหยุดงานเพื่อเข้าร่วมการฝึกปฏิบัติงานที่อยู่ภายนอกโรงงาน หรือบริษัท เช่น หลักสูตร “หม้อไอน้ำ” ทางโรงงานหรือบริษัท ต้องอนุมัติให้พนักงานลางานเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมดังกล่าวตามระยะเวลาของการฝึกอบรมนั้น เพื่อนำความรู้ความสามารถและทักษะมาใช้ปฏิบัติงานที่โรงงานของตนเองต่อไป

3. ความชำนาญที่ต้องการให้เกิดขึ้น หมายถึง สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวพนักงานหลังจากการฝึกอบรมผ่านพ้นไปแล้ว โดยทั่วไปแบ่งออกเป็นดังนี้

3.1 ทักษะทางด้านเทคนิควิธีการ (Technical Skill Training) คือ การฝึกอบรมที่ต้องการเน้นทางด้านพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชนิดการปฏิบัติงานของพนักงานโดยเฉพาะ เช่น หลักสูตร “การจัดทำมาตรฐาน TIS OHSAS 18001” หรือ “คณะกรรมการความปลอดภัยอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมการทำงาน” เป็นต้น

3.2 ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relationship Skill Training) การฝึกอบรมในลักษณะนี้จะมุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึก

อบรมเกิดการพัฒนาทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อเจรจาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน เช่น หลักสูตร “มนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน” “การพูดในที่สาธารณะ” หรือ “เทคนิคการนำเสนอผลงานทางวิชาการ” เป็นต้น

3.3 ทักษะทางการจัดการบริหาร (Managerial Skill Training) ลักษณะการฝึกอบรมประเภทนี้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาทักษะของการบริหารงานและการจัดการต่างๆ ในโรงงาน และผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารของโรงงานหรือบริษัทต่างๆ เช่น หลักสูตร “ผู้บริหารมืออาชีพ” หรือ “การบริหารความขัดแย้ง” เป็นต้น

4. ระดับชั้นของพนักงาน คือระดับการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ความรับผิดชอบของพนักงานที่เข้ารับการฝึกอบรม โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็นระดับต่างๆ ดังนี้

4.1 ระดับผู้บริหารชั้นสูง (Executive Training) เป็นหลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะผู้บริหารระดับสูงสุดของโรงงานระดับประธานและรองประธานของบริษัทโรงงาน กรรมการบริหาร ผู้อำนวยการ ซีอีโอ หลักสูตรของการฝึกอบรมจะมีเนื้อหาเฉพาะผู้บริหารระดับสูง เช่น หลักสูตร “การพัฒนาองค์กร” “การวางแผนเชิงกลยุทธ์และการตัดสินใจ” “การบริหารจัดการระดับสูง” เป็นต้น

4.2 ระดับผู้จัดการ (Managerial Training) เป็นการฝึกอบรมในระดับที่รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารระดับผู้จัดการฝ่าย หรือผู้จัดการระดับกลางของบริษัทหรือโรงงาน เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมจึงมุ่งเน้นที่การบริหารงานการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หรือองค์การและการจัดการ ทั้งนี้เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับผู้จัดการโรงงานให้มีความสามารถในการบริหารคนและบริหารงานได้เป็นอย่างดี

4.3 ระดับหัวหน้างาน (Supervisory Training) ได้แก่ หลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับหัวหน้างานต่างๆ ในโรงงานซึ่งเป็นผู้บริหารระดับต้น ดังนั้นเนื้อหาหลักสูตรการฝึกอบรมดังกล่าวจึงมักเป็นความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารงานระดับต้นเพื่อเสริมให้หัวหน้างานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานโดยทั่วๆ ไป กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4.4 ระดับพนักงาน (Employee Training) หลักสูตรการฝึกอบรมที่จัดให้พนักงานในระดับปฏิบัติงานในโรงงานนั้นจะมีเนื้อหาของหลักสูตรทางด้านลักษณะของงานที่พนักงานปฏิบัติเป็นงานประจำ ดังนั้นจึงต้องเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านความปลอดภัยต่างๆ เช่น การปฏิบัติงานด้วยความปลอดภัยกับเครื่องจักร การบำรุงรักษาเครื่องจักร กิจกรรม 5 ส เพื่อความปลอดภัย เป็นต้น